

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทนี้จะนำเสนอขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยอย่างสังเขป โดยเริ่มด้วยการกล่าวถึงระบบพลวัตที่ใช้ทำการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยระบบนิเวศที่มีตัวหนึ่งเป็นค่าคงตัวและระบบนิเวศที่มีตัวหนึ่ง 2 ตัว พร้อมทั้งขั้นตอนการสร้างเงื่อนไขการมีเสถียรภาพแบบเลขชี้กำลังของระบบทั้งสอง

การหาเงื่อนไขการมีเสถียรภาพแบบเลขชี้กำลังของระบบนิเวศ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งได้กล่าวแล้วในบทที่ 2
2. สร้างฟังก์ชันไลปูนอฟเพื่อให้ได้เงื่อนไขใหม่ในรูปอสมการเมทริกซ์เชิงเส้นสำหรับการมีเสถียรภาพแบบเลขชี้กำลังของระบบนิเวศที่มีตัวหนึ่งเป็นค่าคงตัว
3. หาดตัวอย่างเพื่อแสดงว่าเงื่อนไขที่ค้นพบสามารถนำไปใช้ได้จริงโดยใช้กระบวนการหาค่าคอนเวกซ์ที่เหมาะสมที่สุด (convex optimization algorithms) ในการหาเวกเตอร์ที่สอดคล้องกับเงื่อนไขที่ได้
4. สร้างฟังก์ชันไลปูนอฟเพื่อให้ได้เงื่อนไขใหม่ในรูปอสมการเมทริกซ์เชิงเส้นสำหรับการมีเสถียรภาพแบบเลขชี้กำลังของระบบนิเวศที่มีตัวหนึ่ง 2 ตัว
5. หาดตัวอย่างเพื่อแสดงว่าเงื่อนไขที่ค้นพบในข้อ 4 สามารถนำไปใช้ได้จริงโดยกระบวนการหาค่าคอนเวกซ์ที่เหมาะสมที่สุดในการหาเวกเตอร์ที่สอดคล้องกับเงื่อนไขที่ได้

ระบบนิเวศที่ใช้ในการศึกษา

ระบบนิเวศที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นระบบที่ถูกศึกษาโดย Li and Liu (2009) ซึ่งเป็นระบบนิเวศที่มีตัวหนึ่งเป็นค่าคงตัว ที่มีรูปแบบ คือ

$$\begin{cases} \dot{x}(t) = \bar{A}x(t) + \bar{B}x(t-\tau) + \bar{C}\dot{x}(t-\tau), & t > 0 \\ x(t_0 + \theta) = \phi(\theta), & \forall \theta \in [-\tau, 0] \end{cases} \quad (3.1)$$

โดยที่ $x(t) \in \mathcal{R}^n$ เป็นเวกเตอร์สถานะ

$\bar{A}, \bar{B}, \bar{C} \in \mathcal{R}^{n \times n}$ เป็นเมทริกซ์ค่าคงตัว

$\tau > 0$ เป็นตัวหน่วงค่าคงตัว

$\|\bar{C}\| < 1$ และ $\phi(\cdot)$ คือ เงื่อนไขเริ่มต้น โดยเป็นฟังก์ชันต่อเนื่องซึ่งสามารถหาอนุพันธ์ได้บนช่วง $[-\tau, 0]$

จากงานวิจัยของ Li and Liu (2009) ได้นำเสนอเงื่อนไขการมีเสถียรภาพเชิงเส้นกำกับของระบบนิเวศที่มีตัวห้วงเป็นค่าคงตัว โดยประยุกต์สูตรไลนิจ-นิวตัน อสมการของ park และทฤษฎีไลปูนอฟในการหาเงื่อนไขการมีเสถียรภาพ ซึ่งเงื่อนไขที่ได้ยังมีข้อดีอยู่ในเรื่องความเร็วของการเข้าสู่คำตอบ ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงต้องการหาเงื่อนไขการมีเสถียรภาพที่สามารถเข้าสู่คำตอบได้เร็วขึ้นในขณะที่ค่าขอบเขตบนของตัวห้วงเท่ากัน โดยมีการประยุกต์ใช้อสมการปริพันธ์และสร้างฟังก์ชันไลปูนอฟใหม่เพื่อให้ได้มาซึ่งเงื่อนไขการมีเสถียรภาพแบบเลขชี้กำลัง นอกจากนี้ในงานวิจัยนี้ยังได้ศึกษาระบบนิเวศที่มีตัวห้วง 2 ตัว ที่มีรูปแบบ คือ

$$\begin{cases} \dot{x}(t) = \bar{A}x(t) + \bar{B}x(t - h(t)) + \bar{C}\dot{x}(t - \tau), & t > 0 \\ x(t_0 + \theta) = \phi(\theta), & \forall \theta \in [-\max\{\tau, h_2\}, 0] \end{cases} \quad (3.2)$$

โดยที่ $x(t) \in \mathcal{R}^n$ เป็นเวกเตอร์สถานะ

$\bar{A}, \bar{B}, \bar{C} \in \mathcal{R}^{n \times n}$ เป็นเมทริกซ์ค่าคงตัว

$\tau > 0$ เป็นตัวห้วงค่าคงตัว

$\|\bar{C}\| < 1$ และ $\phi(\cdot)$ คือ เงื่อนไขเริ่มต้น โดยเป็นฟังก์ชันต่อเนื่องซึ่งสามารถหาอนุพันธ์ได้บนช่วง $[-\max\{\tau, h_2\}, 0]$

$h(t)$ เป็นตัวห้วงที่แปรผันตามเวลาซึ่งมีเงื่อนไขดังนี้

$$0 \leq h_1 \leq h(t) \leq h_2, \quad \dot{h}(t) \leq \mu < 1$$

h_1, h_2, μ เป็นค่าคงตัว

โดยการประยุกต์สูตรไลนิจ-นิวตัน อสมการของ park อสมการปริพันธ์ อสมการปริพันธ์ ทฤษฎีไลปูนอฟ และสร้างฟังก์ชันไลปูนอฟใหม่เพื่อการหาเงื่อนไขการมีเสถียรภาพแบบเลขชี้กำลังของระบบนิเวศที่มีตัวห้วง 2 ตัว

การมีเสถียรภาพแบบเลขชี้กำลังของระบบนิเวศที่มีตัวหน่วงเป็นค่าคงตัว

ในการหาเงื่อนไขที่เพียงพอต่อการมีเสถียรภาพของระบบนิเวศที่มีตัวหน่วงเป็นค่าคงตัว τ ดังระบบสมการ (3.1)

$$\begin{cases} \dot{x}(t) = \bar{A}x(t) + \bar{B}x(t-\tau) + \bar{C}\dot{x}(t-\tau), t > 0 \\ x(t_0 + \theta) = \phi(\theta), \quad \forall \theta \in [-\tau, 0] \end{cases} \quad (3.1)$$

สามารถหาได้ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. เปลี่ยนตัวแปร โดยกำหนดให้ $z(t) = e^{\alpha t}x(t)$, $\alpha > 0$ และหาอนุพันธ์เทียบกับเวลา จะได้

$$\dot{z}(t) = e^{\alpha t}\dot{x}(t) + \alpha e^{\alpha t}x(t)$$

และจากสมการ $\dot{x}(t) = \bar{A}x(t) + \bar{B}x(t-\tau) + \bar{C}\dot{x}(t-\tau)$ จะได้สมการที่สมมูลกับสมการ (3.1) คือ

$$\dot{z}(t) = Az(t) + Bz(t-\tau) + Cz(t-\tau)$$

โดยที่ $A = (\bar{A} + \alpha I)$, $B = e^{\alpha\tau}(\bar{B} - \alpha\bar{C})$, $C = \bar{C}e^{\alpha\tau}$

2. สร้างฟังก์ชันไลปูนอฟ

$$V(z_t) = \sum_{i=1}^6 V_i(z_t)$$

โดยที่

$$V_1(z_t) = z^T(t)Pz(t)$$

$$V_2(z_t) = \int_{-\tau}^t \int_{-\tau+\beta}^t \dot{z}^T(s)B^T X B \dot{z}(s) ds d\beta$$

$$V_3(z_t) = \int_{t-\tau}^t z^T(s)Q_1 z(s) ds$$

$$V_4(z_t) = \int_{t-\tau}^t \dot{z}^T(s)Q_2 \dot{z}(s) ds$$

$$V_5(z_t) = \tau \int_{-\tau}^t \int_{-\tau+\beta}^t z^T(s)R_1 z(s) ds d\beta$$

$$V_6(z_t) = \tau \int_{-\tau}^t \int_{-\tau+\beta}^t \dot{z}^T(s)R_2 \dot{z}(s) ds d\beta$$

3. หาคอนุพันธ์ของฟังก์ชันไลปูนอฟเทียบกับเวลาได้ดังนี้

$$\begin{aligned}\dot{V}_1(z_t) &= \dot{z}^T(t)Pz(t) + z^T(t)P\dot{z}(t) \\ &= 2z^T(t)P\dot{z}(t)\end{aligned}$$

$$\dot{V}_2(z_t) = \tau \dot{z}^T(t)B^T X B \dot{z}(t) - \int_{t-\tau}^t \dot{z}^T(s)B^T X B \dot{z}(s)ds$$

$$\dot{V}_3(z_t) = z^T(t)Q_1 z(t) - z^T(t-\tau)Q_1 z(t-\tau)$$

$$\dot{V}_4(z_t) = \dot{z}^T(t)Q_2 z(t) - \dot{z}^T(t-\tau)Q_2 \dot{z}(t-\tau)$$

$$\dot{V}_5(z_t) = \tau^2 z^T(t)R_1 z(t) - \tau \int_{t-\tau}^t z^T(s)R_1 z(s)ds$$

$$\dot{V}_6(z_t) = \tau^2 \dot{z}^T(t)R_2 \dot{z}(t) - \tau \int_{t-\tau}^t \dot{z}^T(s)R_2 \dot{z}(s)ds$$

และใช้เทคนิคการประมาณค่าตามทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 เพื่อหาเงื่อนไขการมีเสถียรภาพแบบเลขชี้กำลังในรูปอสมการเมทริกซ์เชิงเส้น

4. หาคตัวอย่างเพื่อตรวจสอบเงื่อนไขที่หามาได้ในรูปอสมการเมทริกซ์เชิงเส้นว่าสามารถนำไปใช้ได้จริง โดยใช้ LMI Toolbox ใน MATLAB ในการหาคำตอบ

การมีเสถียรภาพแบบเลขชี้กำลังของระบบนิวทอรอลที่มีตัวหน่วง 2 ตัว

ในการหาเงื่อนไขที่เพียงพอต่อการมีเสถียรภาพแบบเลขชี้กำลังของระบบนิวทอรอลที่มีตัวหน่วง 2 ตัว คือ τ และ $h(t)$ ดังระบบสมการ

$$\begin{cases} \dot{x}(t) = \bar{A}x(t) + \bar{B}x(t-h(t)) + \bar{C}\dot{x}(t-\tau), & t > 0 \\ x(t_0 + \theta) = \phi(\theta), & \forall \theta \in [-\max\{\tau, h_2\}, 0] \end{cases} \quad (3.2)$$

สามารถหาได้โดยการดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. เปลี่ยนตัวแปร โดยกำหนดให้ $z(t) = e^{\alpha t} x(t)$, $\alpha > 0$ และหาคอนุพันธ์เทียบกับเวลาจะได้

$$\dot{z}(t) = e^{\alpha t} \dot{x}(t) + \alpha e^{\alpha t} x(t)$$

และจากสมการ $\dot{x}(t) = \bar{A}x(t) + \bar{B}x(t-h(t)) + \bar{C}\dot{x}(t-\tau)$ จะได้

$$\dot{z}(t) = Az(t) + Bz(t-h(t)) - Cz(t-\tau) + Dz(t-\tau)$$

โดยที่ $A = (\bar{A} + \alpha I)$, $B = \bar{B}e^{\alpha h(t)}$, $C = \alpha e^{\alpha \tau} \bar{C}$, $D = \bar{C}e^{\alpha \tau}$

2. สร้างฟังก์ชันไลปูนอฟ

$$V(z_t) = \sum_{i=1}^8 V_i(z_t)$$

โดยที่

$$V_1(z_t) = z^T(t)Pz(t)$$

$$V_2(z_t) = \frac{1}{1-\mu} \int_{t-h(t)}^t (h(t)-t+s) \dot{z}^T(s) B^T X B \dot{z}(s) ds$$

$$V_3(z_t) = \int_{t-h(t)}^t z^T(s) Q_1 z(s) ds$$

$$V_4(z_t) = \int_{t-\tau}^t z^T(s) Q_2 z(s) ds$$

$$V_5(z_t) = \int_{t-\tau}^t \dot{z}^T(s) Q_3 \dot{z}(s) ds$$

$$V_6(z_t) = h_1 \int_{-h_1}^0 \int_{t+\theta}^t \dot{z}^T(s) R \dot{z}(s) ds d\theta$$

$$V_7(z_t) = h_2 \int_{-h_2}^0 \int_{t+\theta}^t \dot{z}^T(s) R \dot{z}(s) ds d\theta$$

$$V_8(z_t) = (h_2 - h_1) \int_{-h_2}^{-h_1} \int_{t+\theta}^t \dot{z}^T(s) T \dot{z}(s) ds d\theta$$

3. หาอนุพันธ์ของฟังก์ชันไลปูนอฟเทียบกับเวลาได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \dot{V}_1(z_t) &= \dot{z}^T(t)Pz(t) + z^T(t)P\dot{z}(t) \\ &= 2z^T(t)P\dot{z}(t) \end{aligned}$$

$$\dot{V}_2(z_t) = \frac{h(t)}{1-\mu} \dot{z}^T(t) B^T X B \dot{z}(t) - \frac{(1-\dot{h}(t))}{1-\mu} \int_{t-h(t)}^t \dot{z}(s) B^T X B \dot{z}(s) ds$$

$$\dot{V}_3(z_t) = z^T(t) Q_1 z(t) - (1-\dot{h}(t)) z^T(t-h(t)) Q_1 z(t-h(t))$$

$$\dot{V}_4(z_t) = z^T(t) Q_2 z(t) - z^T(t-\tau) Q_2 z(t-\tau)$$

$$\dot{V}_5(z_t) = \dot{z}^T(t) Q_3 \dot{z}(t) - \dot{z}^T(t-\tau) Q_3 \dot{z}(t-\tau)$$

$$\dot{V}_6(z_t) = h_1^2 \dot{z}^T(t) R \dot{z}(t) - h_1 \int_{t-h_1}^t \dot{z}^T(s) R \dot{z}(s) ds$$

$$\dot{V}_7(z_t) = h_2^2 \dot{z}^T(t) R \dot{z}(t) - h_2 \int_{t-h_2}^t \dot{z}^T(s) R \dot{z}(s) ds$$

$$\dot{V}_8(z_t) = (h_2 - h_1)^2 \dot{z}^T(t) T \dot{z}(t) - (h_2 - h_1) \int_{t-h_2}^{t-h_1} \dot{z}^T(s) T \dot{z}(s) ds$$

และใช้เทคนิคการประมาณค่าตามทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 เพื่อหาเงื่อนไขการมีเสถียรภาพแบบเลขชี้กำลังในรูปอสมการเมทริกซ์เชิงเส้น

4. หาดตัวอย่างเพื่อตรวจสอบเงื่อนไขที่หาได้ในรูปอสมการเมทริกซ์เชิงเส้นว่าสามารถนำไปใช้ได้จริง โดยใช้ LMI Toolbox ใน MATLAB ในการหาคำตอบ

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University